

BESLISVOORSTEL RAAD LAREN

Besluitvormend orgaan

Gemeente Laren – Gemeenteraad

Gemeentecode

Laren.

Onderwerp

Conceptbegroting 2026 en conceptjaarstukken 2024 Werkvoorzieningsschap
Tomingroep.

Portefeuillehouder

Groot, F.K. de

Openbaar

Ja.

Korte inhoud

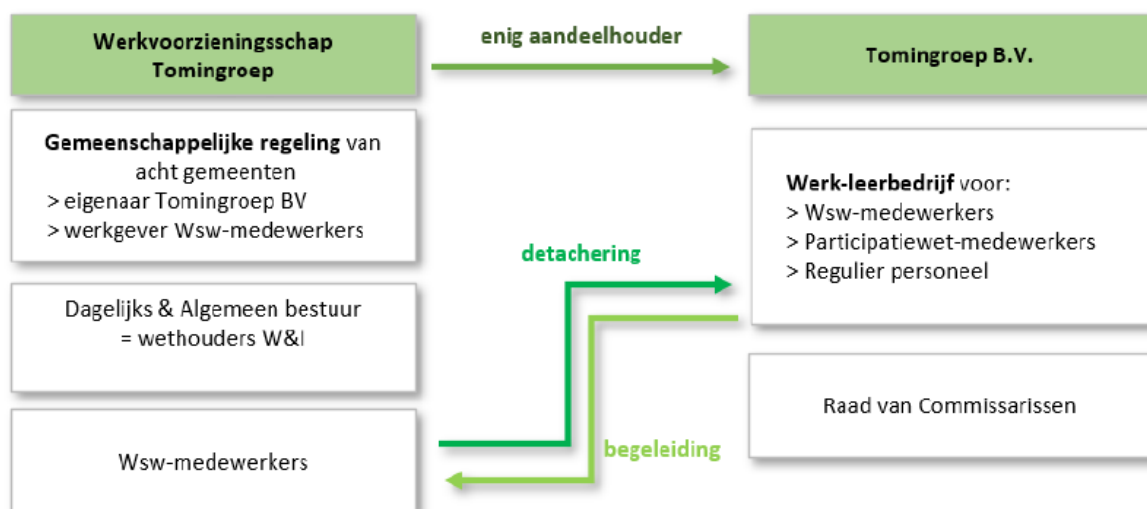
Het Werkvoorzieningsschap Tomingroep stelt jaarlijks een conceptbegroting op. Deze wordt door het Algemeen Bestuur van Tomingroep vastgesteld. Over de conceptbegroting kan de gemeenteraad een zienswijze indienen om zo aandachtspunten mee te geven aan het bestuur van de verbonden partij. In dit voorstel wordt ingegaan op de belangrijkste bevindingen ten aanzien van de conceptbegroting en meer in algemene zin op actualiteiten rondom het Werkvoorzieningsschap Tomingroep die een effect (kunnen) hebben op de voorliggende conceptbegroting en het meerjarenperspectief van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep. Gelijktijdig wordt de conceptjaarrekening ter kennisname aangeboden. Over de conceptjaarstukken kan geen zienswijze worden ingediend.

Besluiten

1. Kennis te nemen van de conceptbegroting 2026 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep
2. De bijgaande zienswijze op de conceptbegroting 2026 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep in te dienen.
3. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep.

Aanleiding voorstel

De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek en de gemeente Almere hebben in 1988 de Gemeenschappelijke Regeling Tomingroep opgericht (het Schap). De gemeenten hebben hun bevoegdheden en verplichtingen op grond van de Wet sociale werkvoorziening (hierna: WSW) overgedragen aan het Schap. Het Schap heeft voor deze taak Tomingroep BV aangewezen als werkverband in de zin van de WSW. Het Algemeen Bestuur van het Schap bestaat uit de wethouders werk & inkomen van de deelnemende gemeenten.

De WSW-werknemers werken volgens een volwaardige arbeidsovereenkomst bij het Schap en zijn collectief gedetacheerd bij Tomingroep BV. In een overeenkomst tussen het Schap en de BV is vastgelegd welke activiteiten Tomingroep BV uitvoert om SW-medewerkers te helpen bij het verkrijgen van een betaalde baan binnen of buiten (detachering) Tomingroep. De gemeenten verlenen jaarlijks een bijdrage aan het Schap voor de uitvoering van de WSW. Hiervoor wordt de WSW-subsidie die zij van het Rijk ontvangen, één op één overgemaakt aan het Schap.

Het Werkvoorzieningsschap Tomingroep (hierna 'het Schap') heeft een conceptbegroting 2026 opgesteld. Over de conceptbegroting 2026 kan de gemeenteraad, op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regeling, een zienswijze indienen. Vervolgens wordt de begroting door het Algemeen Bestuur Tomingroep, dat bestaat uit de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten, in september 2025, vastgesteld, waarna de begroting bij de Provincie Noord-Holland wordt ingediend. Na vaststelling door het Algemeen Bestuur Tomingroep, ontvangt de gemeenteraad een kopie van de vastgestelde begroting 2026.

Doel

Op grond van artikel 34 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen kan de gemeenteraad jaarlijks zijn zienswijze over de begroting voor het komende dienstjaar delen met het Algemeen Bestuur van Tomingroep. Doel is om aandachtspunten mee te kunnen geven aan het bestuur van de verbonden partij. Het geven van een zienswijze is een mogelijkheid en geen verplichting. Afhankelijk van de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief en de verwachte maatschappelijke ontwikkelingen kan de raad er ook voor kiezen om geen zienswijze te geven.

Toelichting besluit (argumenten)

1.1 Kennisnemen van de conceptbegroting 2026 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep

Uitgangspunten begroting

In de bijgaande conceptbegroting 2026 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd. De uitgangspunten zijn in lijn met de afspraken tussen gemeenten, het Algemeen Bestuur Tomingroep en de directie van Tomingroep:

1. Gemeenten stellen een geraamd WSW-budget van € 41.842,- per SE (standaard eenheden) beschikbaar aan Tomingroep. Dit budget wordt door het Rijk beschikbaar gesteld aan gemeenten.
2. Vanaf 2015 is, met de komst van de Participatiewet, de WSW afgesloten voor nieuwe instroom. Het bestaande medewerkersbestand zal teruglopen in lijn met het natuurlijk verloop. Dit brengt mee dat in de begroting voor 2026 wordt uitgegaan van een WSW bezetting die 9% lager is dan de verwachte bezetting voor 2025.
3. De begroting van de loonkosten voor 2026 is gebaseerd op 413 FTE (WSW) gemiddeld werkzaam bij Tomingroep en 33 FTE in het kader van begeleid werken.
4. Er wordt uitgegaan van een stijging van de loonkosten (ten opzichte van 2024) met ruim 7%.
5. In de begrote rijksbijdragen WSW voor 2025 en de jaren daarna is rekening gehouden met compensatie van de gevolgen van de loonstijgingen voor WSW.
6. Inwoners die vanuit de voor Tomingroep nieuwe doelgroepen van de Participatiewet aan het werk gaan, komen direct in dienst bij Tomingroep BV. Salaris en andere kosten van deze inwoners verlopen dus niet via het Schap.
7. Op basis van contractuele afspraken tussen Tomingroep BV en het Schap zijn er in 2026 de volgende geldstromen tussen beiden:
 - a. de BV betaalt aan het Schap een vergoeding van € 3.574.000 voor de loonwaarde van de gedetacheerde SW-medewerkers.

- b. het Schap betaalt aan de BV een begeleidingsvergoeding van € 2.194.000 (dit bedrag is inclusief kosten voor dienstverlening van de BV zoals salarisadministratie financiën, automatisering en P&O en ondersteunende activiteiten).

Resultaat

In het samenwerkingscontract tussen Tomingroep BV en het Schap was in het verleden vastgelegd dat Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Schap garandeert. Eventuele verliezen van het Schap worden tot nul gereduceerd door een garantiebijdrage van Tomingroep BV. Door de verliezen bij Tomingroep BV in de afgelopen jaren en de aanzienlijke verliezen die in 2026 en de jaren daarna nog verwacht worden, is dit niet meer aan de orde. Het vermogen van Tomingroep BV wordt sinds 2024 op peil gehouden met een aanvullende bijdrage door het Schap. In 2026 is die bijdrage begroot op € 5 miljoen. In totaal wordt voor de periode 2025–2029 een bijdrage van € 21,1 miljoen begroot. Het effect op het vermogen van het werkvoorzieningsschap wordt deels gedempt door het overschot op de WSW door de steeds verder stijgende subsidie per SE. Dit kan echter niet voorkomen dat het vermogen van het Schap naar verwachting van de huidige stand (eind 2024) van € 10,1 miljoen daalt naar bij nihil (€ 0,9 miljoen) eind 2029. Er is nog veel onzekerheid over de omvang van de begrote bijdragen aan de BV. Een (meerjaren)begroting van de BV voor 2025 en verder is op het moment van schrijven van dit voorstel nog niet beschikbaar.

Op korte termijn ontstaat door de noodzakelijke bijdragen aan de BV een liquiditeitsprobleem omdat het vermogen grotendeels vastligt in gebouwen en machines. In een werkgroep met de directie van de Tomingroep en de gemeenten Hilversum en Almere wordt gewerkt aan een beperkte garantstelling door de GR aan de BV en maatregelen om het liquiditeitstekort op te lossen. Meer informatie over dit proces is te lezen in de eerder gezonden raadsinformatiebrief die door de in het Schap samenwerkende gemeenten is opgesteld.

Historisch perspectief

In 2015 is de WSW afgeschaft en is arbeidsparticipatie sindsdien opgenomen in de Participatiewet. Gemeenten blijven wel subsidie ontvangen voor de tot dan toe bestaande WSW-medewerkers. Deze blijven onder het regime van de WSW vallen. Maar met de afschaffing van de WSW in 2015, loopt het aantal WSW-medewerkers en de daarbij behorende rijkssubsidie, door natuurlijk verloop, sindsdien jaarlijks fors terug.

Al sinds de eerste rode cijfers in 2019, heeft Tomingroep ingrijpende stappen ondernomen om weer tot een positief bedrijfsresultaat te komen. Vervolgens bleek dat voortzetting van het bedrijf op basis van de destijds bestaande strategie niet houdbaar was. Met deze constatering zijn Tomingroep en gemeenten samen in 2020 gestart met de ontwikkeling van een nieuw bedrijfsplan dat is gebaseerd op de keuze voor het scenario

van instandhouding van de bestaande omvang van werk- en ontwikkelplekken voor de doelgroep van Tomingroep. Dat heeft in 2021 geleid tot het nieuwe bedrijfsplan “Ketensamenwerking Tomin”. Het doel van dat plan: Tomingroep ontwikkelt zich in de jaren 2022 tot en met 2025 tot leerwerkbedrijf waarin in-, door- en uitstroom naar de reguliere arbeidsmarkt centraal staan. Tomingroep en gemeenten bieden daarmee samen met andere ketenpartners een antwoord op de nog steeds groeiende populatie inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en die niet direct klaar is voor een reguliere baan. Een belangrijk uitgangspunt van het bedrijfsplan is, naast de transformatie van het bedrijf: De instandhouding van de infrastructuur van de Tomingroep qua opvangcapaciteit voor de doelgroep op het niveau eind 2021. In 2024 is, mede door de achterblijvende bezetting van de capaciteit en daardoor ontstane druk op de financiële resultaten een tussentijdse evaluatie van het plan uitgevoerd, de zogenaamde ‘midterm review’. Over de conclusies van dat onderzoek is de raad in het najaar van 2024 geïnformeerd.

Verliezen Tomingroep BV de komende jaren

Over 2024 heeft Tomingroep BV een verlies geleden van circa € 5,6 miljoen. Doordat het werkvoorzieningsschap over 2024 een winst heeft gemaakt van circa € 2,7 miljoen (zie de bijgevoegde conceptjaarstukken) komt het geconsolideerd resultaat uit op een verlies van € 2,9 miljoen. Voor 2025 wordt een verlies van circa € 5,5 miljoen in Tomingroep BV verwacht. Ook voor 2026 en de jaren daarna worden forse verliezen in Tomingroep BV verwacht. Daardoor moet het Schap met ingang van 2024 een aanvullende bijdrage doen om het vermogen van Tomingroep BV op peil te houden. In totaal wordt voor de periode 2024–2029 een bijdrage van circa € 21,1 miljoen verwacht. Daardoor daalt het vermogen van het werkvoorzieningsschap naar verwachting van de huidige stand (eind 2024) van € 10,1 miljoen naar € 0,9 miljoen eind 2029. Onderstaand overzicht is ontleend aan de begroting 2026 van het werkvoorzieningsschap.

Verloopstaat eigen vermogen Tomingroep BV										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Eigen vermogen BV per 1/1 (x 1 mln)	€ 12,3	€ 11,6	€ 10,1	€ 6,5	€ 3,9	€ 2,5	€ 2,5	€ 2,5	€ 2,5	
Resultaat BV	€ -0,7	€ -1,2	€ -3,6	€ -5,6	€ -5,5	€ -5,0	€ -4,5	€ -4,0	€ -3,5	
Uittreding Weesp		€ -0,3								
Toevoeging vanuit Schap				€ 3,0	€ 4,1	€ 5,0	€ 4,5	€ 4,0	€ 3,5	
Eigen vermogen BV per 31/12 (x 1 mln)	€ 11,6	€ 10,1	€ 6,5	€ 3,9	€ 2,5	€ 2,5	€ 2,5	€ 2,5	€ 2,5	
Verloopstaat eigen vermogen Werkvoorzieningschap Tomingroep										
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Eigen vermogen Schap per 1/1 (x 1 mln)	€ 4,2	€ 5,5	€ 7,2	€ 10,4	€ 10,1	€ 8,7	€ 6,1	€ 3,9	€ 2,2	
Resultaat Schap	€ 1,3	€ 1,7	€ 3,2	€ 2,7	€ 2,7	€ 2,4	€ 2,3	€ 2,2	€ 2,2	
Aanvulling eigen vermogen BV				€ -3,0	€ -4,1	€ -5,0	€ -4,5	€ -4,0	€ -3,5	
Eigen vermogen Schap per 31/12 (x 1 mln)	€ 5,5	€ 7,2	€ 10,4	€ 10,1	€ 8,7	€ 6,1	€ 3,9	€ 2,2	€ 0,9	
Resultaat geconsolideerd	€ 0,6	€ 0,5	€ -0,4	€ -2,9	€ -2,8	€ -2,6	€ -2,2	€ -1,8	€ -1,3	
Eigen vermogen geconsolideerd	€ 17,1	€ 17,3	€ 16,9	€ 13,9	€ 11,2	€ 8,6	€ 6,4	€ 4,6	€ 3,3	

Een belangrijke oorzaak voor de structurele verliezen in Tomingroep BV is de steeds grotere onderbezetting van de infrastructuur. Eind 2024 bedroeg deze ruim 237 plekken, dat is veel op een totale capaciteit van 921 plekken. Er zijn twee oorzaken:

- De sneller dan verwachte uitstroom van WSW-ers (132 minder), compensatie daarvan is op grond van het bedrijfsplan niet aan de orde;
- De achterblijvende instroom nieuwe kandidaten uit de doelgroep van de Participatiewet (105 minder). Voor de in de uitvoeringsdienst HBEL samenwerkende gemeenten is dat overigens nauwelijks het geval. De instroom blijft slechts 2 plekken achter bij de doelstelling.

Bijsturen en visie op de toekomst is urgent

In 2024 schreven we dat Tomingroep zou moeten inzetten op maatregelen om binnen het bestaande bedrijfsplan te komen tot hoger rendement. Maar er zou ook zorgvuldig gekeken moeten worden naar de haalbaarheid van de in het bedrijfsplan Ketensamenwerking Tomingroep gestelde doelen nu de feitelijke situatie zo sterk afwijkt. Het Algemeen Bestuur van het Schap heeft in 2023 aangedrongen op concrete maatregelen om te voorkomen dat de verliezen zich in de verwachte omvang blijven voordoen. Dat heeft geleid tot de midtermreview die in 2024 is uitgevoerd en waarvan de resultaten in het najaar van 2024 met de raad zijn gedeeld. In het eindrapport zijn acht aanbevelingen gedaan. Van de aanbevelingen achten wij aanbeveling 7 van groot belang. Deze luidt als volgt:

“Vraag de directeur Tomingroep en RvC om een doorlichting van de bedrijfsvoering en om een plan, zodat het bedrijf flexibel en doelmatig kan inspelen op de behoeften, de veranderende doelgroep en de veranderende omstandigheden op de arbeidsmarkt. Het plan bevat een duidelijk perspectief en een stip op de horizon, tot op werksoortniveau. Wat voor bedrijf moeten we zijn over tien of vijftien jaar met het oog op de inwoners die het zelfstandig niet redden op de arbeidsmarkt? Hoe zien de werksoorten eruit? Hoe realiseren we een zo hoog mogelijke kosteneffectiviteit? En hoe zorgen we ervoor dat we flexibel kunnen inspelen op veranderende omstandigheden?”

Aangezien de aanbeveling door het Algemeen Bestuur is overgenomen, hadden wij verwacht dat inmiddels opvolging zou zijn gegeven. Tot onze verbazing is deze doorlichting echter nog altijd niet uitgevoerd.

Met de overige aanbevelingen zijn de Tomingroep en de samenwerkende gemeenten aan de slag zijn gegaan. Ondanks deze inspanningen blijft de instroom van nieuwe doelgroepen structureel achter. Daarom heeft het bestuur in de AB vergadering van 28 maart 2025 besloten voor 2025 uit te gaan van een netto instroom van 60 fte in plaats van 150 fte. De gevolgen van dit besluit voor het resultaat van Tomingroep BV over 2025 zijn nog niet bekend want de begroting van de BV is nog niet beschikbaar.

In het najaar van 2024 heeft het AB besloten om de periode van het bedrijfsplan met een jaar (2026) te verlengen en die tijd te gebruiken om te werken aan de visie van de samenwerkende gemeenten op het regionaal arbeidsmarktinstrumentarium en de rol van de Tominggroep daarin. Door de structurele en groeiende onderbezetting van de infrastructuur van de Tominggroep BV en de mede daardoor zorgwekkende ontwikkeling van resultaten en vermogen van het Schap en de BV is het urgent dat de samenwerkende gemeenten hierin versnelling aanbrengen. Deze urgentie wordt door de in het Schap samenwerkende gemeenten onderschreven. In de raadsinformatiebrief die de raad eerder ontving is de ontstane situatie en urgentie al toegelicht. In die brief is ook het beoogd tijdspad voor het formuleren van voornoemde visie vermeld.

2.1 De onderstaande zienswijze op de conceptbegroting 2026 Werkvoorzieningsschap Tominggroep indienen

In 2024 heeft de gemeenteraad ervoor gekozen om af te zien van een inhoudelijke zienswijze bij de begroting 2025. Wel wenste de raad geïnformeerd te worden over de uitkomsten van de midterm review en de stappen die op basis daarvan worden gezet door directie en bestuur van het werkvoorzieningsschap. In het najaar 2024 is de raad daarover geïnformeerd. Inmiddels is gebleken dat realisatie van de doelen van het bedrijfsplan ondanks inspanningen van gemeenten en directie niet haalbaar is. Dat betekent dat regionale visie op de toekomst van het arbeidsmarktinstrumentarium voor de inwoners die ondersteuning nodig hebben en de positie van de Tominggroep daarin urgent is. Op basis van de bestaande situatie is er geen realistisch toekomstperspectief voor het bedrijf. Daarom stelt het college aan de raad voor de onderstaande zienswijze op de begroting 2026 te geven:

De gemeenteraad:

- Spreekt zijn waardering en complimenten uit voor het werk van de Tominggroep de afgelopen jaren en wenst de Tominggroep veel succes bij de uitvoering van hun werkzaamheden voor deze specifieke doelgroep.
- Heeft grote zorg over de ontstane financiële situatie bij de Tominggroep en de impact die dat bij ongewijzigd beleid heeft op de continuïteit van het bedrijf;
- Verzoekt met klem, zeker gezien de urgentie die momenteel bestaat, om actief bij te sturen en alsnog per direct werk te maken van de opdracht van aanbeveling 7 uit de midterm review aan de directeur Tominggroep en Raad van Commissarissen om een doorlichting van de bedrijfsvoering en een plan te maken, zodat het bedrijf flexibel en doelmatig kan inspelen op de behoeften, de veranderende doelgroep en de veranderende omstandigheden op de arbeidsmarkt;
- Stelt vast dat de in het Schap samenwerkende gemeenten met voorrang tot een gedeelde visie moeten komen op het toekomstig regionaal

arbeidsmarktinstrumentarium, de regionale samenwerking en de positie van de Tominggroep daarin;

- Vraagt het Algemeen Bestuur van het Schap en de directie van de Tominggroep om, op basis van de uit de regionale visie volgende rol en de doorlichting van de bedrijfsvoering, een plan te maken voor een toekomstbestendig bedrijf;
- Stelt vast dat de behoeften en belangen van inwoners die hulp nodig hebben om naar vermogen te deel te nemen aan de arbeidsmarkt en de samenleving daarbij centraal moeten staan.

3.1 Kennisnemen van de conceptjaarstukken 2024 van het Werkvoorzieningsschap Tominggroep

Het werkvoorzieningsschap Tominggroep behaalde over 2024 een positief resultaat van circa € 2,7 miljoen nadat € 3 miljoen ten gunste van het resultaat aan de bestemmingsreserve is onttrokken om de noodzakelijke bijdrage aan Tominggroep BV te dekken. Het resultaat van € 2,7 miljoen in het Schap is € 1,1 miljoen beter dan begroot omdat de rijksbijdrage per WSW-er (veel) hoger is dan begroot. Dat is het gevolg van verhoging van het landelijk WSW budget ter compensatie van de CAO loonstijging en de veel hogere bijdrage per WSW-er doordat het aantal WSW-ers ook landelijk sneller daalt dan de daling die het uitgangpunt was bij de vaststelling van het landelijk budget in 2015 voor de jaren daarna.

In het samenwerkingscontract tussen Tominggroep BV en het Schap was in het verleden vastgelegd dat Tominggroep BV een nihil resultaat bij het Schap garandeert. Eventuele verliezen van het Schap worden tot nul gereduceerd door een garantiebijdrage van Tominggroep BV. Door aanhoudende verliezen bij Tominggroep BV is dit niet meer aan de orde. In 2024 is voor het eerst een bijdrage van € 3 miljoen door het Schap aan Tominggroep BV gedaan om het vermogen van Tominggroep BV op peil te houden. De bijdrage wordt geput uit de bestemmingsreserve ter dekking van tekorten van het Werkvoorzieningsschap en/of BV in de komende jaren. Eind 2024 bevat deze reserve € 8,2 miljoen (na resultaatbestemming). Bij ongewijzigd beleid zal de bestemmingsreserve naar verwachting eind 2028 opgesoupeerd zijn.

Duurzaamheid

N.v.t.

Vastgesteld wettelijk- en beleidskader

- Wet Gemeenschappelijke Regelingen
- Bedrijfsplan “Ketensamenwerking Tomin”
- Midterm review nieuwe koers Tominggroep

Relatie BEL-gemeenten en BEL Combinatie

Blaricum, Eemnes en Laren maken, net als de overige regiogemeenten, deel uit van de Gemeenschappelijke Regeling Tomingroep.

Kanttelingen

N.v.t.

Financiën

Zie hierboven onder “resultaat”.

Begrotingswijziging nodig?

Nee

Uitvoering

De conceptbegroting wordt ter goedkeuring aangeboden aan Algemeen Bestuur van Tomingroep.

Eventuele zienswijzen van gemeenten worden daarbij meegenomen. Tomingroep verzoekt gemeenten de zienswijzen uiterlijk 1 september 2025 kenbaar te maken.

Het Algemeen Bestuur Tomingroep stelt vervolgens de conceptbegroting 2025 vast waarna deze wordt ingediend bij de Provincie Noord-Holland.

De gemeenteraden ontvangen een kopie van de vastgestelde begroting.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

Concept raadsbesluit

1. Conceptbegroting 2026 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep
2. Toelichting conceptbegroting 2026 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep
3. Zienswijze op de conceptbegroting 2026 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep
4. Checklist beoordeling begrotingen verbonden partijen
5. Concept jaarstukken 2024 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep

Steller

L. Broeze(lbroe).

Registratiedatum

21 mei 2025